

L jak Lockheed

Afera Lockheed (The Lockheed bribery scandal) jest nazwą międzynarodowego skandalu, w który byli uwikłani czołowi politycy wielu bogatych krajów. 6 lutego 1976 r. wiceprzewodniczący korporacji Lockheed poinformował Senat Stanów Zjednoczonych o przyjęciu przez premiera Japonii – Kakuei Tanakę 1,8 mln dolarów łapówki, w zamian za nakłonienie japońskich linii lotniczych All Nippon Airways do zakupu samolotu L-1011.

Firma Lockheed, wcześniej Alco Hydro-Aeroplane Company, powstała w 1912 r., założona przez braci – Allana i Malcolma Loughhead. W 1926 r. Allan Loughhead powołał do życia Lockheed Aircraft Company (pisane fonetycznie, by uniknąć pomyłek), z siedzibą w Hollywood (Kalifornia, USA).

© Bank zdjęć
Photogenica, Autor:
Space-kraft

Dyrektorzy Lockheed używali łapówek i innych zakamuflowanych form łapownictwa już od końca lat 50. ubiegłego wieku. Pod koniec 1975 r. i na początku 1976 r., podkomisja senacka w Stanach Zjednoczonych, na czele z senatorem Frankiem Churchem stwierdziła, że przedstawiciele Lockheed płacili członkom obcych rządów łapówki, by zagwarantować kontrakty na dostawę samolotów wojskowych. W roku 1976

ujawniono, że 22 mln dolarów zostało przekazanych w tej intencji zagranicznym urzędnikom. W ten sposób materializowano kontrakty na zakup samolotów, w tym F-104 Starfighter czy Tristar, a całą sprawę określano jako „Deal of the Century” - interes, jaki zdarza się raz na sto lat.

W 1972 r. demokratyczny senator z Idaho, Frank Church, powołał Podkomisję ds. Międzynarodowych Korporacji, podlegającą pod Senacką Komisję ds. Relacji z Zagranicą. Jej celem było zbadanie, w jaki sposób duże firmy wpływają na kształtowanie polityki zagranicznej. Church prowadził już wcześniej jawne przesłuchania (w tzw. Pokoju przesłuchań nr 4221) takich kompanii jak: Gulf, Exxon i Mobil. W efekcie swoich prac, Komisja ujawniła opinii publicznej rewelacje na temat olbrzymich, systematycznie wypłacanych przez potężne korporacje łapówek.

6 lutego 1976 r. wiceprzewodniczący korporacji Lockheed poinformował Senat Stanów Zjednoczonych o przyjęciu przez premiera Japonii - Kakuei Tanakę 1,8 mln dolarów łapówki, w zamian za wpłynięcie na japońskie linie lotnicze All Nippon Airways, by te zakupiły samolot L-1011. W skandal była uwikłana japońska firma Marubeni i kilka postaci ze świącznika japońskiego życia politycznego, biznesu, ale również gangsterów. Okazało się, że firma zatrudniła w charakterze konsultanta Yoshio Kodamę, jednego z szefów świata przestępczego w

Japonii.

Lockheed wydał 2,4 mld jenów za wygranie kontraktu z ANA. Około 500 mln jenów otrzymał premier, a blisko 160 mln jenów przedstawiciele ANA. Rezultatem transakcji był zakup 21 samolotów Tristar (L-1011), które kosztowały ok. 5 mln każdy. Wcześniej ANA zamierzało kupić porównywalne maszyny - McDonnell Douglas DC-10.

Tanaka został aresztowany 27 lipca 1976 r., ale jeszcze w sierpniu wypuszczono go za kaucją w wysokości 200 mln jenów (690 tys. dolarów). 12 października 1983 r. został uznany winnym przyjęcia łapówki i skazany na 4 lata więzienia. Pozostał jednak na wolności do czasu rozstrzygnięcia apelacji. Zmarł w 1993 r., przed wydaniem ostatecznego werdyktu.

Płatności Lockheed były, według terminologii japońskiej, nazywane kuroi kiri (czarna mżawka) i oznaczały łapówki. Ta mżawka rozpościerała się również nad Indonezją, Bliskim Wschodem, Filipinami, RFN, Włochami i Holandią.

Dyrektorzy Lockheed przyznali się do płacenia przez ponad dekadę milionów dolarów łapówek księciu Bernhardowi (mężowi królowej Holandii - Juliany), kluczowym japońskim i niemieckim politykom, włoskim urzędnikom i generałom, a także wysoko postawionym osobom w Hongkongu i Arabii Saudyjskiej.

Niemiecki Minister Obrony - Franz Josef Straus i jego partia otrzymali co najmniej 10 mln dolarów, co miało gwarantować kupno, w 1961 r., 900 samolotów F-104 G tzw. Starfighters. Straus odrzucał oskarżenia. Dokumenty dotyczące zamówień zaginęły w budynku Ministerstwa Obrony. W trakcie śledztwa okazało się jednak, że większość dokumentów została zniszczona jeszcze w 1962 r.

W Holandii księżę Bernhard otrzymał 1,1 mln dolarów łąpówki, co miało zapewnić wygranę kontraktu przez Lockheed w starciu z ofertą samolotu Mirage 5. Księżę był członkiem ponad 300 rad nadzorczych i komitetów na całym świecie, zyskując uznanie za promowanie rozwoju gospodarczego swojego kraju. Premier Joop den Uyl nakazał przeprowadzenie śledztwa w tej sprawie. Księżę odmówił odpowiedzi na pytania, twierdząc: „Jestem ponad takie sprawy”. Do końca odrzucał oskarżenia. Jednak po jego śmierci, w grudniu 2004 r., opublikowano przeprowadzone z nim wywiady, w których przyznawał: „Zaakceptowałem fakt, że słowo Lockheed będzie wyryte na moim grobie”.

Bernhard został oskarżony o przyjęcie miliona dolarów łąpówki. Premier Holandii zakazał księciu Bernhardowi, który był kiedyś pilotem Spitfire, noszenia wojskowego uniformu w miejscach publicznych.

Skutkiem skandalu, oprócz oczekiwanej rezygnacji szefów Lockheed - Daniela Haughton i Carla

Kotchiana, było wprowadzenie Ustawy o Zagranicznych Praktykach Korupcyjnych (Foreign Corrupt Practices Act), podpisanej 19 grudnia 1977 r. przez prezydenta Jimmy'ego Cartera. Zgodnie z ustawą, nielegalne stało się wręczanie łapówek zagranicznym urzędnikom państwowym.

Sprawa Lockheed pokazała, w jaki sposób największy prywatny przedsiębiorca, działający w branży obronnej, zwiększył wyniki sprzedaży swojej firmy poprzez, jak to określił jeden z amerykańskich kongresmanów, „największą siatkę korupcyjną w historii łapówkarstwa na świecie”.

Kiedy wiadomość o aferze Lockheed wyszła na jaw, do prasy przedostawały się tylko fragmenty sprawy, dające szerokie pole do spekulacji. Jedynie wielkie nazwiska – premiera Japonii czy księcia Bernharda trafiały na pierwsze strony gazet. Za nimi kryły się jednak setki innych osób, takich jak np. ksiądz działający jako kurier przemycający miliony jenów w pomarańczowych pudełkach z Hongkongu do Tokio, aktor filmów porno i pilot kamikadze w jednej osobie.

Źródła: bilderberg.org; time.com; fact-archive.com; trademe.co.nz

Opublikowano w dniu 6.02.2020 r.

przez Wydział Informacji i Edukacji Antykorupcyjnej GSz CBA